

Вальчук Л.С.,
студентка 5 курсу
6 групи, Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції
Національного юридичного університету
Імені Ярослава Мудрого

ТОРГІВЛЯ ОРГАНАМИ ТА ТКАНИНАМИ ЛЮДИНИ

Ключові слова: органи людини, трансплантація, донор, реципієнт.

Keywords: human organs, transplantation, donor, recipient.

Тези: Розглянуто феномен трансплантації органів та тканин людини, застосування

фетальних матеріалів в косметології та медицині, запропоновано заходи запобігання.

Abstract: In this context, the phenomenon of transplantation of organs and tissues of man, the use of fetal materials in cosmetology and medicine is considered, preventive measures have been proposed

Протягом останніх років кількість злочинів проти життя та здоров'я людини невинно збільшується, що призводить до зростання рівня злочинності. За даними МОЗ України у 2014 р. виконано лише 134 операції із трансплантації органів людини, з них 6 пересадок нирок, в той час, коли такої пересадки потребують 2500 осіб та 17 пересадок печінки, при потребі 1500. Досить невтішна статистика із трансплантацією серця, оскільки за останні 20 років здійснено лише 8 операцій, в той час коли її потребували 1000-1500 людей.

Особливо стрімко зростають випадки торгівлі органами і тканинами людини транснаціональними злочинними групами, що спеціалізуються на торгівлі органами людини в країнах, де ведуться бойові дії чи сталося стихійне лихо, або інші події які потягли за собою масову загибель людей, як зазначає Б.М.Головкін. Нині деякими угрупованнями ведеться активна співпраця з терористичними організаціями «ДНР» та «ЛНР» щодо торгівлі людьми, з метою вилучення їх органів. В зоні ризику опинилися особи, які незаконно позбавлені волі; викрадені військовослужбовці; волонтери; цивільні особи, які опинилися на тимчасово окупованих територіях; військові найманці; особи, які добровільно переїхали на територію Росії та інших країн, а також особи примусово вивезені з України [1 ; с. 23].

Але необхідно звернути увагу й на те, що деякі українці самі виявляють бажання стати донорами, внаслідок тяжкого матеріального становища. В світовій мережі інтернет існує досить багато сайтів, на який кожен може оголосити про готовність віддати свої тканини та органи. За даними досліджень, нирку готові віддати близько 2 тис. осіб, печінку – близько 1 тис. осіб, рогівку ока – близько 900 осіб. Звичайно, дані донори не готові віддавати свої органи задарма, а хочуть отримати за них грошову винагороду, не дивлячись на те, що даний спосіб пересадки органів заборонений в Україні. На «чорному ринку» за кордоном вартість серця може сягати від 30 000 до 50 000 доларів США, нирки – від 14 000 до 20 000 доларів США.

Останніми роками транспантологія з'явилась у сфері використання фетальних матеріалів (анатомічних матеріалів людини) для незаконного пошуку ліків та способів омолодження. З даних матеріалів вилучають стовбурові клітини, які здатні за певних умов перетворюватися в зрілі диференційовані клітини організму, а тому є ефективними в лікувальній косметології. В Україні існує налагоджений бізнес по торгівлі матеріалами ембріону (плоду людини), які були вилучені під час штучного переривання вагітності (пуповина, плацента і фетальні клітини).

Найбільш лікувальним ефектом володіє ембріональний матеріал вже зрілого плоду, тобто після 12 тижнів вагітності. Тому деякі лікарі зацікавлені у проведенні незаконних абортів, внаслідок штучних пологів з метою вилучення такого ембріонального матеріалу з метою подальшого продажу посередникам, для його подальшого перепродажу фармацевтичним компаніям, приватним клінікам і косметологічним центрам. Іноді посередники діють у злочинній змові із лікарями та оплачують вагітні жінкам за проведення операції абортів винагороду за свідоме надання ембріону для забору фетальних матеріалів.

Фактично лікарі які незаконно проводять аборти на пізніх строках самі вирішують, як використовувати вилучений ембріон. Адже сама жінка не звертається до правоохоронних органів, з повідомленням про незаконно проведений аборт щодо неї самої. За офіційними даними МОЗ проводять 70 000 абортів щороку та приблизно таку ж кількість нелегальних. Це свідчить про те, що обіг фетальних матеріалів розвивається і набуває все більш масштабного характеру, приносячи надприбуток [1].

Боротися з торгівлею органами людини вкрай важко, адже з кожним днем збільшується кількість хворих (в Європі понад 60 000), що стоять у черзі на трансплантацію, не буде меншою кількість донорів, котрі готові ризикувати власним здоров'ям та життям заради значної матеріальної винагороди.

З метою боротьби з цим негативним явищем необхідно внести зміни до статті 143 КК України та встановити кримінальну відповідальність не лише покупцям, а й продавцям власних органів і анатомічних матеріалів, а правоохоронним органам відстежувати осіб, які пропонують продати органи через мережу інтернеті.

До того ж вирішити проблему може трупне донорство. Можлива трансплантація в перші години смерті особи, які загинули, передчасно померли, адже найближчі родичі дають дозвіл на вилучення органів з щойно померлої особи. Проте в цьому випадку виникає проблема

людської психології, оскільки дана ситуація може здатися досить цинічною, адже вражені смертю близької людини, родичі не готові підписувати документи про посмертне донорство, а інші взагалі бачать в ній аморальність.

Ще один шлях вирішення проблеми торгівлі органами і тканинами людини - це дозвіл ставати донорами не лише родичам хворого. Держава може створити таємні списки осіб, які готові передати свої органи, осіб, які скоро помруть і при житті погодились на трансплантацію. До осіб, які виявили бажання стати донорами можна застосовувати заохочення. Наприклад: зменшення податків для особи-підприємця, надання соціальних пільг, пожиттєве забезпечення потрібними препаратами для підтримки нормальної життєдіяльності організму донора.

Щоб побороти незаконну торгівлю органами і тканинами людини варто вирішити набагато глобальніші і явні проблеми: підвищити рівень життя, щоб громадяни не шукали на стільки ризикованих способів заробітку; створити єдину інформаційну систему донорів і матеріалів; забезпечити підготовку спеціалістів по трансплантації, надати новітнє обладнання, фінансувати дослідження та практику в даній сфері, підвищити зарплату лікарям, збільшити кількість медичних закладів, які мають сертифікат на проведення трансплантації.

На мою думку повністю побороти «чорний ринок органів» неможливо, ми можемо лише максимально звузити її «кордони», адже навряд чи закон або мораль зупинять особу, яка споглядає повільну і неминучу смерть рідної та близької людини. Страх бути покараним ніколи й не зупиняли зловмисників, які готові викрадати людей і їхні органи, заради грошей. Все ж держава повинна удосконалювати національне законодавство, адже краще попередити злочин, ніж потім усувати його наслідки.

Список використаних джерел:

1. Головкін Б.М. Торгівля органами людини: українські реалії / Б. М. Головкін // Журнал східноєвропейського права. – 2016. – № 27. – С. 22-26
2. Стан та тенденції незаконної торгівлі органами та тканинами людини в Україні / О. В. Ілляшенко // Юридична наука. – 2014. – № 11. – С. 146-155.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017